

Kerkelijk Archiefbesluit

[geactualiseerd overeenkomstig Archiefwet 1995]

Inhoud

Hoofdstuk I Algemene bepalingen

Hoofdstuk II Opneming en bewaring van kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden

Hoofdstuk III Openbaarheid en uitlening van kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden

Hoofdstuk IV Vernietiging en vervreemding van kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden

Hoofdstuk V Bestemming van kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden

Hoofdstuk VI Slotbepaling

Kerkelijk archiefbesluit,

Inhoudende regels voor het opnemen en bewaren van kerkelijke en semi-kerkelijke archieven door de archiefdiensten van de overheid.

Op grond van het uitgangspunt dat kerkelijke en semi-kerkelijke archieven een wetenschappelijke en culturele waarde hebben voor de samenleving, daarin ondersteund door de adviezen van de Archiefraad, nr. 25 van 26 november 1971, nr. 81 van 11 juni 1975 en nr. 218 van 6 augustus 1981, hebben de archiefcommissie c.q. archiefdeputaatschappen van de in de Commissie tot registratie van de protestantse kerkelijke en semi-kerkelijke archieven (CPA) participerende kerkgenootschappen, het Convent van rijksarchivarissen en de Landelijke Kring van gemeente- en streekarchivarissen, nadere regels gesteld voor het opnemen en bewaren van kerkelijke en semi-kerkelijke archieven door de archiefdiensten van de overheid.

Hoofdstuk I

Algemene bepalingen

Art. 1

1. Kerkelijke archieven zijn archieven van plaatselijke, regionale, landelijke en interkerkelijke organen en vergaderingen van kerkgenootschappen. Onder regionale organen en vergaderingen worden met name verstaan: ringen, classes, provinciale vergaderingen, particuliere synoden, sociëteiten.
2. Semi-kerkelijke archieven zijn archieven van andere organisaties, die zich bewegen op het terrein van apostolaat, diaconaat of pastoraat.
Deze organisaties vallen uiteen in twee categorieën:
 - a. ingesteld door plaatselijke, regionale en landelijke organen en vergaderingen van kerkgenootschappen en onlosmakelijk verbonden met die organen en vergaderingen;
 - b. zelfstandig functionerende organisaties.

Art. 2

Het beheer van kerkelijke archieven geschiedt overeenkomstig de bepalingen bij of krachtens de Archiefwet 1995 gesteld, behoudens de overeenkomstig de bepalingen van dit besluit in de betreffende overeenkomst van opneming en bewaring gestelde voorwaarden en bedingen.

Hoofdstuk II

Opneming en bewaring van kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden

Art. 3

Kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden, die ouder zijn dan vijftig jaar, kunnen ter opneming en bewaring geplaatst worden in een bij of krachtens de Archiefwet 1995 als zodanig aangewezen archiefbewaarpplaats.

Art. 4

Archiefbescheiden, die jonger zijn dan vijftig jaar, kunnen in een archiefbewaarpplaats worden opgenomen, wanneer er naar het oordeel van de beheerder voldoende aanleiding bestaat hiervoor ruimte beschikbaar te stellen.

Art. 5

De beheerder van een archiefbewaarpplaats neemt eveneens in bewaring een bibliotheek- en documentatiecollectie, voor zover die een steunende functie bij het raadplegen van de archiefbescheiden kan hebben. De eigenaar van het archief is verantwoordelijk voor de aanvulling van deze collectie. Een en ander geschiedt met instemming van de in bijlage 2 opgenomen criteria.

Art. 6

1. Van de overeenkomst van opneming en bewaring van kerkelijke en/of semi-kerkelijke archiefbescheiden in een archiefbewaarpplaats wordt een onderhandse akte van opneming en bewaring opgemaakt en ondertekend, waarvan één exemplaar door de eigenaar, één exemplaar door de beheerder van de archiefbewaarpplaats en één exemplaar door de archiefcommissie, c.q. het archiefdeputaatschap van het betreffende kerkgenootschap wordt bewaard.
2. Wanneer bij de ter opneming en bewaring geplaatste kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden beperkingen ten aanzien van de openbaarheid zijn gesteld, wordt daarvan in de overeenkomst melding gemaakt (zie bijlage 1).

Hoofdstuk III

Openbaarheid en uitlening van kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden

Art. 7

1. Ten aanzien van de openbaarheid van de in een archiefbewaarpplaats opgenomen kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden, jonger dan vijftig jaar, wordt bepaald dat zij voor derden slechts toegankelijk zijn met schriftelijke machtiging van de eigenaar.
2. De eigenaar kan in de overeenkomst van opneming en bewaring een andere termijn van beperking van de openbaarheid voor het geheel of onderdelen daarvan vaststellen, of elke bepaling laten vervallen.
3. Deze beperkingen mogen geen betrekking hebben op archiefbescheiden, ouder dan honderd jaar.

Art. 8

De beheerder van een archiefbewaarplaats is bevoegd een verzoek tot raadpleging of gebruik van kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden af te wijzen, indien naar zijn oordeel de toestand van de archiefbescheiden zich daartegen verzet of deze aan de verzoeker niet veilig kunnen worden toevertrouwd.

Art. 9

1. De beheerder is, behoudens de beperkingen die ten aanzien van de openbaarheid zijn gesteld, bevoegd tegen ontvangstbewijs kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden voor een bepaalde tijd uit te lenen aan instellingen als bedoeld in artikel 18 lid 2 van de Archiefwet 1995.
2. De beheerder zal tevens, op verzoek van de eigenaar, aan andere dan in artikel 18 lid 2 van de Archiefwet 1995 genoemde instellingen tegen ontvangstbewijs kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden voor een bepaalde tijd uitlenen.
3. De aan de uitlening verbonden kosten kunnen in rekening worden gebracht bij de instellingen of personen te wier behoeve de uitlening geschiedt.

Art. 10

1. De beheerder is bevoegd een verzoek om uitlening af te wijzen, indien:
 - a. de toestand, de omvang of de bijzondere betekenis van de archiefbescheiden voor de uitlening een beletsel vormt;
 - b. de archiefbescheiden niet uit de archiefbewaarplaats kunnen worden gemist;
 - c. de gegevens, voor de verkrijging waarvan uitlening van de archiefbescheiden was verzocht, van zo eenvoudige aard zijn, dat zij zonder uitlening kunnen worden verstrekt;
2. De eigenaar kan zich in bepaalde gevallen tegen uitlening verzetten, indien de mogelijkheid hiertoe in de overeenkomst van opname en bewaring is opgenomen.

Hoofdstuk IV

Vernietiging en vervreemding van kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden

Art. 11

Vernietiging van in een archiefbewaarplaats berustende kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden geschiedt met inachtneming van de bij de kerkgenootschappen geldende bepalingen en richtlijnen en na machtiging van de eigenaar.

Art. 12

Van vernietiging van deze archiefbescheiden wordt een verklaring opgemaakt, die tenminste inhoudt een specificatie van de archiefbescheiden. Een kopie van deze verklaring wordt toegezonden aan de eigenaar.

Art. 13

Voor vervreemding, ruiling hieronder begrepen, van in een archiefbewaarplaats berustende kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden, is een besluit vereist van de eigenaar. In dit besluit wordt tevens een specificatie van deze archiefbescheiden opgenomen.

Hoofdstuk V

Bestemming van kerkelijke en semi-kerkelijke archiefstukken

Art. 14

De keuze van archiefbewaarpplaats voor landelijke, regionale en plaatselijke kerkelijke en semi-kerkelijke archieven wordt bepaald volgens de in bijlage 4 opgenomen richtlijnen. De eventuele wens van de eigenaar ten aanzien van de plaats, waar zijn archiefbescheiden worden opgenomen en bewaard, is beslissend.

Art. 15

Indien een beheerder van een archiefbewaarpplaats het verzoek krijgt tot opneming van kerkelijke en semi-kerkelijke archiefbescheiden, waarbij wordt afgeweken van de in bijlage 4 opgenomen richtlijnen, stelt hij hiervan de Commissie tot registratie van de protestantse kerkelijke en semi-kerkelijke archieven vóór het afsluiten van de overeenkomst van opneming en bewaring in kennis. Voornoemde Commissie treedt in overleg met de eigenaar van het archief.

Art. 16

Indien de eigenaar van een archief geen keuze kan maken volgens de in bijlage 4 opgenomen richtlijnen, kan hij zich tot de in het vorige artikel genoemde Commissie voor advies wenden in dezen.

Art. 17

Indien ten aanzien van de in artikel 14 genoemde keuze twijfel ontstaat en de eigenaar geen beslissende wens heeft kenbaar gemaakt kan (kunnen) de beheerder(s) van de archiefbewaarpplaats(en), die voor opneming en bewaring in aanmerking zou(den) kunnen komen, de in artikel 15 genoemde Commissie verzoeken om advies in dezen. Een door de Commissie uitgebracht advies is bindend, indien alle partijen het geschil, c.q. het twijfelgeval aan haar hebben voorgelegd.

Hoofdstuk VI

Slotbepaling

Art. 18

De eigenaar dan wel de beheerder van een archiefbewaarpplaats kan in gevallen waarin dit besluit niet voorziet advies inwinnen bij de Commissie tot registratie van de protestantse kerkelijke en semi-kerkelijke archieven. Samenstelling, taakomschrijving en werkwijze van de Commissie zijn opgenomen in bijlage 3.

Toelichting

Algemeen

De in de CPA participerende kerkgenootschappen zijn (stand op 1 januari 1986):

Algemene Doopgezinde Sociëteit

Bond van Vrije Evangelische Gemeenten

Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland

Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden

Gereformeerde Kerken in Nederland

Nederlandse Hervormde Kerk

Remonstrantse Broederschap

De kerkgenootschappen, die een waarnemer in de CPA hebben afgevaardigd, zijn:

Gereformeerde Gemeenten
Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt)
Nederlands Gereformeerde Kerken.

Indien kerkelijke archieven ter bewaring zijn opgenomen door archiefdiensten van de overheid, vallen zij onder de bepalingen die de Archiefwet 1995 stelt ten aanzien van het beheer van overheidsarchieven. Deze bepalingen zijn – voor zover zij het bewaren van kerkelijke archieven door de overheid regardereren – in dit Kerkelijk Archiefbesluit opgenomen.

Art. 3

De termijn van vijftientwintig jaar loopt vooruit op de toekomstige ontwikkelingen (twintig à vijftientwintig jaar) in het openbare archiefwezen, zoals aangegeven in de Discussienota Archiefbeleid (p. 41-42) en het Voorlopig Standpunt van de minister van WVC op de Discussienota (p. 14). Deze termijn sluit grotendeels aan bij de bestaande praktijk.

Art. 7

Kerkelijke archieven, die ter bewaring zijn opgenomen door archiefdiensten van de overheid zijn openbaar, voor zover deze vijftig jaar en ouder zijn. In uitzonderingsgevallen kan de termijn van openbaarheidsbeperking – met name ten aanzien van privacy-gevoelige categorieën (zoals stukken betreffende tucht en diaconie) – worden uitgebreid tot ten hoogste honderd jaar.